№ 198 ԿԻՐԱԿԻ 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ

1913
ՔԱՌԱՍՈՒՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ № 198

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ»
Сергіевская ул. № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak"
Խմբագրատան տելեֆօն № 2—53.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10—20 կոպ.

Տպարանի տելեֆօն № 67.

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ վշտով յայտնում է դպրոցի նախկին աշակերտներին, ուսուցիչներին, հոգաբարձուներին, բոլոր ծառայակիցներին և հայ հասարակութեան, որ սեպտեմբերի լոյս 7-ի գիշերը երկարատև հիւանդութիւնից յետոյ վախճանվեց դպրոցիս բազմաշխատ վերակացու

ՊԱՐՈՆ ԳՐԻԳՈՐԸ

(ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ-ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ)

Ամբիծքը ամէն օր երեկոյեան ժամը 7-ին Ներսիսեան դպրոցի հին շէնութեան մէջ: Յուղարկաւորութիւնը երեքշաբթի ցերեկվայ ժամը 10-ին դպրոցի շէնութիւնից դէպի Վանքի աւ-եկեղեցին: Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը:

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԿԱԶՄԸ խորին վշտով յայտարարում է դպրոցի բազմամեայ վաստակաւոր ուսուցիչ և վերակացու

ՊԱՐՈՆ ԳՐԻԳՈՐԻ

(ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ-ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ)

մահը, որ տեղի ունեցաւ ամսիս 7-ին, գիշերվայ ժամը 3-ին: Ամբիծքը ամեն օր երեկոյեան ժամը 7-ին Ներսիսեան դպրոցի հին շէնքում: Յուղարկաւորութիւնը երեքշաբթի առաւօտեան ժամը 10-ին դպրոցի հին շէնքից դէպի Վանքի աւ-եկեղեցին: Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը:
760. 2—1

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ցաւ ի սիրտ յայտնում է իր հայրագորով

ՊԱՐՈՆ ԳՐԻԳՈՐԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ շաբաթ, սեպտեմբերի 7-ին:
761. 2—1

Առաջնակարգ մեծ ցիրկ ԵՂԲ. ԵՍԻԿՕՎՍԿԻՆԵՐԻ

Միքայէլեան փող., Մուշտայիդ այգու մուտքի մօտ, սեփ. ամ. շէնութիւն:
ԱՅՍՕՐ, կիրակի, սեպտ. 8-ին նշանակված է տօնական 2 հանդիսաւոր ներկայացում: Ցերեկվայ ներկ. սկիզբը ժամը $2^1/_2$-ին: Երեխաների տօնախմբութիւն: Ծոխ կազմված ծրագիրը երեխաներին կը պատճառէ մեծ զուարճութիւն: Երեխաները կը հեծնեն պօնիներ և իշուկներ առանց վըճարի: ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ հանդիսաւոր ներկայացում: Վարչութիւնը ոչինչ չը խնայելով՝ այսօր կազմել է ամենահետաքրքրական բովանդակութիւն ունեցող ծրագիր: Այսօր տեղի կունենան ամենավերջին նորոյթները: Շտապեցէք տեսնել: Այսօրվայ երեկոյթը կապշեցնէ ձեզ իր նոր կատարումներով: Ցայտնի 4 սատանաների և օդի նոր արքայ Ջիօվաննիի գաստրօլը: Ապշեցուցիչ տեսարան, ճարպիկութիւն և ռիսկ! Պէտք է տեսնել, որպէս զի կարելի լինի հաւատալ: Կոմիկներ եղբ. ՎԻՆՉԵՆՑՕՆԵՐԸ ծիծաղից կը թուլացնեն բոլորին: Այսօր մասնակցում են նոյնպէս և այլ արտիստներ: Մանրամասնութիւնները ծրագրում: Վարչութիւնը խնդրում է այն անձերին, որոնք ցիրկի վերաբերեալ գործ կունենան, դիմել վարչութեանը իրան, որովհետև ցիրկի նախկին կառավարիչ Խունդաձէն հեռացած է պաշտօնից:
758. 1—1

Դպրոց-պանսիօն եւ մանկապարտէզ ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԻ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
ՕՐԻՈՐԴ ԱՍՏՂԻԿ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆԻ
Ընդունելութիւնը ամեն օր, առաւօտեան ժամը 9-ից: Պարապմունքները՝ սեպտեմբերի 5-ից:
Հասցէն՝ Улица Петра Великаго, № 16, փոխարքայի պալատի ետևում:
(առ.) 752. 2—1

По умѣреннымъ цѣнамъ
Новѣйшихъ из[illegible] рисунковъ.
ПОЛНОМѢРНЫЕ
ОБОИ
ФАБР. СКЛАДЪ
МАНГИКІАНА
ПУШКИНСКАЯ № 7.
357. 50—36 (հ.կ.)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Մուշտայիդում նուագող Պապաճիկի ասիական խումբը այսօրվանից նուագում է Վօրօնցօվսկայա փ. № 12 տանը գտնվող «ՍՏԱՄԲՈՒԼ» սրճարանում:
ԽԱԼԻԼ ՔԷԼԷՇՕՎ
(ա. օ.) առ. 748. 3—2

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Մ. Ի. ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ
Օգնական Prof. Posner-ի
Ընդունում է միզասեռական (վեներական) հիւանդներին Բեռլինի իր խորհրդակցական կաբինետի և պրոֆ. Պօզների կլինիկայի մէջ: Տալիս է նաև խորհուրդներ միւս մասնագիտութիւնների վերաբերեալ:
Հասցէն՝ D-r Muradoff Berlin. Iohannisstr. 18 (an der Friedrichstrasse). Telefon amt Norden 113—19.
(կ.) առ. 830. 0—39

ԲԺԻՇԿ
ՇՈՒՇԱՆԻԿ ՆԱԲԱԹԵԱՆ
Ընդունում է հիւանդներ կանանց և մանկաբարձութեան վերաբերեալ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, երեկ. ժամը 5—6-ը:
Հասցէն՝ Բոխշչևսկայա № 1.
առ. (հ.հ.կ.) 4. 100—99

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
ՄԻՔ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆՑ
(Մասնագէտ միզասեռային, սիֆիլիսի և կաշու հիւանդութիւնների)
վերադառնալով արտասահմանից վերանորոգեց հիւանդների ընդունելութիւնը ցեր. ժամը 1-4-ը և երեկ. ժամը 7—9-ը, Միխայլովսկի պր., 38. տէլէֆօն 6—63.
(հ. հ. կ.) առ. 753. 10 1

ԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
Բոտիշչևսկայա 13, տէլէֆօն 4—21.
Ընդունելութիւն թէ կանացի և թէ ներքին, նոյնպէս և վիրաբուժութեան կարիք ունեցող մնայուն (стаціонаръ) հիւանդների (բացի վարակիչ և հոգեկան հիւանդութիւններից) վաղօրօք գրվելու պայմանով:
Ընդունելութիւն կանացի, ներքին և մանկական հիւանդութիւն ունեցող երթեւեկ հիւանդների, ամեն օր՝ ցեր. ժամը 11-ից մինչև 12-ը:
Ընդունելութիւն պրոֆ. Մ. Ս. Սուբբոտինի կողմից վիրաբուժ. կարիք ունեցող հիւանդների, վաղօրօք գրվելու պայմանով, երկուշաբթի և հինգշաբթի օրերը ցեր. ժամը 1—2-ը:
Հիւանդանոցի բժիշկները
Ա. Ա. Յարութիւնեան, Ն. Ն. Վեսելօվզօրօվ, Վ. Ա. Ջակրժևսկի, Ի. Գ. Կալամկարեան, Ա. Ա. Նօվիցկիյ, Գ. Ն. Տէր-Ներսէսեան, Ն. Զ. Ումիկեան, Ա. Բ. Փիշէր, Ս. Պ. Շահպարոնեանց: Կօնսուլտանտ պրոֆեսոր Մ. Ս. Սուբբոտին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

Վանից այս օրերս Թիֆլիս եկողները պատմում են, որ ներկայումս դրութիւնը Վասպուրականում, համեմատած անցեալի հետ, աւելի է վատթարացել:

Կառավարութիւնը Վանում սկսել է խիստ միջոցներ ձեռք առնել տեղական հայ ազգաբնակութեան նկատմամբ:

Վերջերս Մելքոն անունով մի հնչակեան, որ միայն վերջին տարիներս է ազատվել Վանի բանտից՝ 17-ամեայ բանտարկութիւնից յետոյ, հէնց ոստիկան-զինուորների ձեռքով օրը ցերեկով սպանվում է Վանի փողոցներից մէ[illegible]թիւնը. մոռացված այդ դէպքից, դէմոնստրատիվ կերպով յուղարկում և թաղում է Մելքոնի մարմինը: Յուղարկաւորութեան միջոցին իբր թէ կարգ պահպանելու համար կառավարութեան կողմից ուղարկված ոստիկան-զինուորների և յուղարկաւորներից ոմանց միջև ընդհարումն է տեղի ունենում, որի միջոցին ոստիկանները փախուստի են դիմում և ապաստանում են թիւրքական թաղերում:

Այդ դէպքից մի քանի օր յետոյ Արարուց թաղեցի մի հայ, ծպտված, ցերեկով գնում է ոստիկանապետի մօտ՝ մահափորձ կատարելու վերջինիս վրա: Բայց փորձը անաջող է անցնում:

Հաղորդում են նոյնպէս, որ կառավարութիւնն այլ ևս զէնք չէ թողնում հայ զինուորների մօտ, այլ միմիայն զինավարժութիւնների միջոցին տալիս է նրանց զէնքեր, իսկ վարժութիւնները վերջանալուց անմիջապէս յետոյ յետ վերցնում:

Կառավարութիւնն սկսել է զօրահաւաքի մի տարօրինակ սիստեմ իւրացնել: Հաւաքվում են բէգիֆները և էնթիադները, ինչպէս և առաջին արտօնութիւններ վայելողները: Իշխանութիւնների իւրացրած այս գործելակերպը ստիպում է ազգաբնակութեան երիտասարդ մասին՝ գաղթականութեան ու փախուստի ճանապարհը բռնել՝ լքելով և տուն, և տեղ, և հարազատներին:

ՄԵՌԱՆՔ ԱՅՍՊԷՍ ԱՊՐԵԼԷՆ

Բիթլիս, 23 օգոստոս

— Մեր երկրի քաղաքականութեանը չի գար դեռ քիւրդ աւազակապետը բռնել,— ըսաւ ինծի անցեալ օրը քաղքիս իթթիհադականներէն կարևոր մէկը, որուն ի մէջ այլոց հարցում ըրած էի, թէ ինչո՞ւ Սղերդի Ղարզան զրկուած զօրքն ու թնդանօթները չբռնեցին Ջաթօյի Բըշարն ու Ջէմիլը, որոնց աւազակութիւններու մասին այնքան գրուեցան, որ նոյնիսկ մեծ պետութեանց արտաքին գործոց մինիստրներն ու դեսպանները լսեցին ու արձանագրեցին:

Ես վաղուց գիտէի արդէն, թէ կառավարութիւնը՝ հակառակ Սէյիդ Ալիի մասին եղած 148 տեսակ բողոքներուն, Ջաթօյի Բըշարին և նմաններուն հանդէպ պարբերաքարանի, առաջնորդներու, հայ կուսակցութեանց ու մամուլին կողմէ բարձրացած գանգատներուն՝ չհաճեցաւ գէթ ամբողջ հայ ազգի արժանապատուութիւնը գգուելու համար մի հատ քիւրդ աւազակ բռնել. Նա այն համոզումը ունի, թէ Մուսաները, Սէյիդները, Մամէներն ու Բըշարները պէտք խեղդեն իրեն հետ հայ յեղափոխութիւնը, պէտք ջնջեն ու վտարեն իրենց երկրէն հայ տարրը, պէտք արգիլեն ռուսաց մուտքը դէպի այդ երկիրները՝ պատերազմի մը պարագային և պէտք պահեն հաստատուն՝ օսմանցիներուն իշխանութիւնը հայաբնակ ու քիւրդաբնակ նահանգներուն մէջ:

Երկրի ներկայ քաղաքական և տնտեսական աղիողորմ դրութիւնը միթէ զօրաւոր արդիւնքն ու փաստը չէ՞ թիւրք կառավարութեան հետևած հայաջինջ նենգամիտ քաղաքականութեան, որով կը զբաղին հիմա ամբողջ թիւրք ու քիւրդ պաշտօնեաները, կրօնականները, իսլամներն ու կուսակցութիւնները: Կառավարական ներկայ ամբողջ պաշտօնէութիւնը ոչ թէ օրէնքը գործադրելու, երկրի վարչական, [illegible] ու դատարանական գործերը վարելու կոչուած է կարծես, այլ օսմանցի քաղաքական վայրագ նպատակները յառաջ քշելու միսիան ունի: Կառավարիչներն են անոնց ղեկավարները, հրահանգողները և ուղղողները. Հայաստանի դատարանական կազմին գործն եղած է պատրուակ ու պատճառ գտնել, հայն սպանող ոճրագործ քիւրդը արդարացնել, ի վնաս հայու գործուած սպանութիւնները, առևանգումները և գրաւումները քաջալերել, յաչս օտարներուն հայն աւազակ ներկայացնելու չարամտութեամբ հայուն վրայ գողութիւններ, սպանութիւններ բեռցնելով բանտարկել ու ջնջել:

Պետական ելևմտական պաշտօնատուններու գերն եղած է այլազան ծանր—այսինքն ոչխարի, տասանորդի, կալուածական և պատէնտի—տուրքերով հայը բեռցնել և մէկի տեղ տասն գանձելով ստիպել զայն որ իր տունն ու կալուածը գրաւի դնէ բանկային, և կամ ծախէ թիւրքին ու հեռանայ: Հայոց կալուածներուն խլամացման գլխաւոր պատճառը՝ պետական տուրքը, և միջնորդը՝ երկրագործական բանկան եղած են. քննեցէք և պիտի հասկնաք:

Դեռ սահմանադրութենէն առաջ հարստահարող հայուն վրայ ափսոսացողներու մէջ մի քանի իսլամներ կային, բայց հիմա, և մանաւանդ այս տարի, անոնց մէջ հայուն վրայ կարեկցող ոչ ոք կայ. բոլորն ալ հարուածելու ու ջարդելու կողմնակից են, առիթի կը սպասեն: Կառավարական թիւրք պաշտօնեաներու՝ սահմանադրութենէն ի վեր սկսած ու տուած դասախօսութիւնները նըպատակին հասած են. քիւրդերը հակակրութեամբ և վրէժխնդրութեամբ լեցուած են դէպի հայերը: Ալլահէն զատ ուրիշ բան չը գիտցող և ամեն բերնէն ելածին շուտով հաւատացող քիւրդն հիմա հայը կը նկատէ Ռուսիային քրոջ տղան. նա համոզուեր է, թէ թիւրք իսլամ պետութեան անկման սկզբնապատճառը հայն եղած է. որպէս թէ նա ապստամբեցաւ ու ապստամբեցուց Մակեդոնիան, Ալբանիան, Արաբիան, որոնք ծնան վերջին պատերազմները, օտար միջամտութիւններն ու գրաւումները: Այդ գաղափարները անոնց քարոզուած են իթթիհադականներու կողմէ կրօնականի կամ սպայի տարազներու ներքև. անոնք դեռ կը շարունակեն իրենց քարոզները թէ գիւղերու և թէ քաղաքներու մէջ, երբեմն գաղտնի, երբեմն բաց՝ ճամբաներուն վրա:

Ես վստահ եմ թէ՝ երկրին մէջ եթէ զօրաւոր ձեռք մը չմնէ, երբ Եղիրնէի հարցն ի նպաստ թիւրքին լուծուի (որով նա յաղթած պիտի լինի ոչ միայն բալկանեան, այլ նոյն իսկ հայուն պաշտպան սե-

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ
ԱՌԱՋԻԿԱՅ ՍԵԶՕՆԻ ՀԱՄԱՐ
ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ ԵՒ ՁՄԵՌԱՅԻՆ
Գ. Ս. ԳՕՐՕԺՆՕՎԻ
ԳԼԽԱՒՈՐ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ Սօլօլակսկայա փ. ա. Գուրջէնօվի № 2. ՏԷԼԷՖՕՆ № 583.
ՍՏԱՑՎԱԾ ԵՆ ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐՈՅԹՆԵՐԸ
Մետաքսեայ գործուածքներ, բրդեղէն կտորներ,
Տրիկօ, դրապ եւ մահուդեղէն,
Գունաւոր չթեղէն կտորներ,
Սեղանատան սպիտակեղէն, քաթանեղէն,
Տղամարդկանց եւ կանանց սպիտակեղէն,
Գուլպաներ եւ տրիկօտաժ գործուածքներ բրդից,
Կան-կարասեղէնի գործուածքներ եւ պլիւշ,
Տիւլէ վարագոյրներ, պօրտիէրներ, չտօր,
Գորգեր, դօրօժկաներ եւ մատեր,
Ձմեռային վերմակներ, գլխի ծածկոցներ եւ պլեդներ:
••• ՆՈՐ, ՇՔԵՂ, ԳԵՂԵՑԻԿ ԵՒ ԷԺԱՆ •••
ՔԱԹԱՆԵՂԷՆԻ, ՄԱՀՈՒԴԵՂԷՆԻ և ԲԱՎԷՆԴՈՒՐԿԻ ՊԱՀԵՍՏ
Ընդունվում են հիւանդանոցների, զինուոր. բուժարանների և այլ պետական ու մասնաւոր հիմնարկութիւնների համար մատակարարական պատուէրներ: 757. 1—1

պուած վեց մեծ պետութեանց), կարճ ժամանակէ մը վերջ խմբական ջարդեր պիտի լինին այն երկիրներու մէջ, ուր հայերը թուով քիչ մը թանձր են, ինչպէս Վան, Մշոյ դաշտ և այլն, ձերբակալութիւններ ու բանտարկութիւններ պիտի սկսին ամէն կողմ, արտագաղթը պիտի պարպէ այս կողմերու և ասկից ցած գտնուող երկիրներու հայաբնակ քաղաքները։

Այս բոլոր պատահելիք իրական աղէտներու առջև ցաւալի է տեսնել, որ մեր ազգը և ազգային կուսակցութիւնները դեռ տարուած կը մնան նեղմիտ ու անձնական նըպատակներով ու հաշիւներով։ Զաւէնի տեղ Սմբատը պատրիարք ընտրուելով մեր ցաւը չի դարմանուիր։ Ի՞նչ պիտի արժէ պատրիարք մը առանց Հայաստանի հայուն, որուն անմիջական անհետացման վտանգները յառաջանալու ճամբուն մէջ են։ Ազգին գոյութեան սպառնացող և գլխուն վրայ կախուած այդ աղէտները միայն և միայն պիտի վերնան ոչ թէ թղթէ ծրագրերով, այլ անով՝ որուն սպասելով մեր պապերը մեռան։

Մեր երկիրը իր աշխարհագրական ու քաղաքական դիրքով չի նմանիր Ալբանիային ու Լիբանանին. անոնց ունեցած կարգն ու սարքն ընդօրինակելով չի շինուիր Հայաստանը, և եթէ շինուի իսկ, չի կրնար կանգուն մնալ սլաւական այն հոսանքին առջև, ուսկից քշուած կը տարուին դարերով կազմուած ու կանգուն մնացած Թիւրքիան ու Պարսկաստանը։

Հերի՛ք է, Ռուսաստանի ու Եգիպտոսի հայեր, որ կը վայելէք ամէն ինչ՝ որ գեղեցիկ են աշխարհի մէջ. մեզ ըսէք թէ՝ սպասեցէք ու ապրեցէք օրէնք ու արդարութիւն չունեցող Թիւրքին ու քիւրդին հետ, որոնց համը կը հասկցուի միայն անոնց հետ կենակցելով։

Շիտկեցէք ձեր սխալը, և ազատեցէք մահուընէ Հայաստանը։

Մեռանք այսպէս ապրելէն։

Մշեցի

ՍՏՈԼԻՊԻՆԻ ՄԱՀԱՐՁԱՆԻ ԲԱՑՈՒՄԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

6 սեպտեմբերի

Կիէվ.—Երեկոյեան վաճառականական ժողովարանի լի դահլիճում միտրոպօլիտ Ֆլավիանի և մինիստրների խորհրդի ներկայութեամբ կայացաւ հանդիսաւոր նիստ՝ նուիրված Ստոլիպինի յիշատակին։ Ժողովը բացվեց ազգային միութեան նախագահ Բալաշովի ճառով, յետոյ խօսեցին Դումայի անդամներ Չիխաչեվը, Ալեքսէեվը, Սավենկօն, Բոբրինսկին, Բակօվիչը, Պետական Խորհրդի անդամներ՝ Օֆրոսիմօվը և Նիկանորովը։ Ճառերին հետևեցին Ստոլիպինի յիշատակին նուիրված ոտանաւորներ և երաժշտական բաժին։ Վերջում քանիցս երգվեց ազգային օրհներգը ուրա՜ բացագանչութիւններով։ Ժողովի կողմից ամենահպատակ հեռագիր ուղարկվեց Թագաւոր Կայսրին։

Ցերեկվայ ժամը 12-ին քաղաքային դումայի առաջի հրապարակի վրա կայացաւ Ստոլիպինի արձանի հանդիսաւոր բացումը։ Հանդէսից առաջ մերձակայ փողոցներում տիրում է անսովոր կենդանութիւն։ Մարդկային գլուխների ծով է, որ երևում է հրապարակի վրա։ Արձանի մօտ տեղաւորված է հոգևորականութիւնը, հանգուցեալի ընտանիքը, մինիստրների խորհրդի նախագահը ամբողջ կազմով, Պետական Դումայի և Պետ. Խորհրդի անդամներ, գեներալիտէտը, նահանգապետներ, հայ-[illegible] մակերպութիւնների ներկայացուցիչները պսակներով, պատուաւոր տիկնայք, բարձր և միջնակարգ ազգայ ու օրիորդաց կրթական հաստատութիւնների սաներն ու սանուհիները, որոնք այսօր ազատ են պարապմունքներից։ Հրապարակը իրանից ներկայացնում է գեղեցիկ տեսարան։ Պայծառ օրը զուգորդվում է հանդիսի հետ։ Զգացվում է ժողովրդական մեծ տօն։

Ժամը 2 ու 10 րոպէին հանդիսաւոր մաղթանքը կատարում է Ֆլավիան միտրօպօլիտը Կիէվի թեմի բոլոր եպիսկոպոսների և բազմաթիւ հոգևորականութեան սպասաւորութեամբ։ «Տէր, փրկեա» երգեցողութեան ժամանակ մահարձանից ընկնում է ծածկոցը։ Հանդիսականներին ներկայանում է Ստոլիպինի պարթև իրանը։ Օծման արարողութիւնից յետոյ, աստուածաբանութեան պրոֆ. Պրօզորով ուսագքանման արտասանում է հանգուցեալի յիշատակին նուիրված ճառ։ Սկսվում է պսակներ դնելու գործողութիւնը։ Առաջին՝ արծաթեայ՝ պսակը Թագաւոր Կայսրի կողմից դնում է իշխան Կոչուբէյը։ Կոկօվցեվը երկրորդ պսակը դնելիս՝ նոյնպէս արծաթեայ՝ արտասանում է մի զգացված ճառ։ Այնուհետև պսակներ են դնում բազմաթիւ պատգամաւորութիւններ, թւով մօտ 100։

Հանդէսը վերջացաւ Մոսկվայից եկած երկու ժանդարմական հեծելազօրի երթով, որոնք ի պատիւ արձանի հրացաններ պարպեցին։

Ժամը 3-ին հանդիսատեսները սկսեցին ցրվել։

Մահարձանը իրանից ներկայացնում է Ստոլիպինին ամբողջ հասակով, կանգնած, մերկ գլխով, երկար զգեստով։ Մահարձանի առաջին մասում փորագրված է՝ «Պետր Արկադիեվիչ Ստոլիպինին—ռուս մարդիկ»։ Ձախ կողմից. «Ես հաստատ հաւատում եմ, որ Ռուսաստանի արևմուտքում վառվող ռուս ազգային գաղափարի լոյսը չի մարի և շուտով կը լուսաւորէ վառ լոյսով բովանդակ Ռուսաստանը»։ Աջ կողմից. «Ձեզ հարկաւոր են մեծ ցնցումներ, մեզ հարկաւոր է մեծ Ռուսաստան...»։ Ներսի մասում. «Ծնվել է 2 ապրիլի 1862 թ. Մոսկվայում, կեանքը նուիրեց հայրենիքի ծառայութեան, ընկաւ մարդասպանի ձեռքով 1—5 սեպտ. 1911 թ. Կիէվում»։

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

6 սեպտեմբերի

Կիէվ.—Գիւղատնտեսական համագումարի նիստում կարդացվեց Բարձրագոյն հետևեալ հեռագիրը ի պատասխանի համագումարի ամենահպատակ հեռագրի.

«Կիէվ, կամերգէր Սուկօվկինին. Հաղորդեցէք համառուսական գիւղատընտեսական համագումարի անդամներին Իմ շնորհակալութիւնը Ինձ արտայայտած հպատակութեան զգացմունքների համար, ինչպէս եւ Իմ բարեմաղթութիւններն աջող աշխատելու։ ՆԻԿՕԼԱՅ»։

Համագումարը մի շարք ցանկութիւնների թւում անհրաժեշտ գտաւ կանոնաւոր հիմքերի վրա դրված տեսնել մսի և կաթի առևտուրը։

Առ. ժամը 11-ին Կոկօվցեվի, Մակլակօվի, Ռուխլօվի, Ռօդզեանկօյի, Պետական Դումայի և Խորհրդի շատ անդամների ներկայութեամբ դրվեց գաւառական զեմստվային տան հիմքը։

—

Պետերբուրգ.— Թագաւոր Կայսրին Լիվադիայում ներկայացան ֆրանսիական «Ժան-Բլանշ» նաւի հրամանատարը և օֆիցերները և հրաւիրվեցին Բարձրագոյն նախաճաշի։

—

Լոնդօն.—Ռէյտէրը հաղորդում է, որ Կոնստանտին Թագաւորը յայտնել է, թէ մտադիր է այցելել Ֆրանսիա հէնց ներկայ րոպէին, որպէսզի բոլորովին ցրէ Ֆրանսիայի և Յունաստանի [illegible] բոլոր թիւրիմացութիւնները, և գոհունակութիւն յայտնեց, որ ընդ միշտ նա հնարաւորութիւն կունենայ երևան հանել իր զգացմունքները Ֆրանսիայի վերաբերութեամբ, որի կարևոր ծառայութիւնները Յունաստանի առաջ նա լիովին ընդունում է։

—

Լոնդօն.—Յունաց Թագաւորը առաւօտեան Իսաբէրնից հասաւ Լոնդօն։

—

Փարիզ.—Հելլէնների Թագաւորը ժամը 6 ու 15 րոպէին ժամանեց ծըպտեալ կերպով առանց միջադէպերի և կայարանում դիմաւորվեց Պուանկարէի ներկայացուցչից։

—

Բօրդօ.—Եկաւ Պուանկարէն։

—

Բերլին.—«Նացիօնալ Ցայտունգին» հաղորդում են Հայդէլբէրգից, որ Սաքսօն-Վէյմարեան պրինցուհի Սօֆիան անձնասպանութիւն գործեց։ Հրաժեշտ տալով երեկոյեան, սովորաբար, ընտանիքի անդամներին, պրինցուհին անցաւ իր սենեակը։ Ցանկարծ լսվեց կրակոց. ամենքը շտապեցին պրինցուհու սենեակը և գտան նրան վիրաւորված ճակատից։ Պաշտօնական աղբիւրներից ոչ մի բացատրութիւն չէ տրված պրինցուհու ինքնասպանութեան շարժառիթների մասին։

—

Վէյմութ.— Քաղաքային ինքնավարութիւնը հիւրասիրեց ռուս նաւաստիներին։ Քաղաքագլուխը բաժակ առաջարկեց Թագաւոր Կայսրի կենացը. ռուս օֆիցէրներից աւագը խմեց Թագաւորի կենացը։ Բաժակներ առաջարկվեցին ռուս և անգլիական նաւատորմերի բարգաւաճման համար։

Նաւատորմը մեկնում է Վէյմութից ուրբաթ, կէսօրվայ ժամը 2-ին։

—

Նիւ-Եօրկ.—Ռուզվէլտի քարտուղարը հերքում է այն տեղեկութիւնը, թէ իբր Ռուզվէլտին առաջարկված է եղել այցելել Անգլիա, Գերմանիա և Ռուսաստան՝ Սան-Ֆրանցիսկոյի ցուցահանդէսին աջակցելու համար։ Ռուզվէլտը այդ տեսակ առաջարկութիւն չէր ընդունի։

—

Նիցցա.— Էլէքտրաքարշի խորտակման ժամանակ սպանվեցին ընդամենը 17 մարդ։

—

Տօկիօ.—«Նիցի-Նիցի-Սիմբունը» հաղորդում է, որ Գիրինի նահանգապետը դիմել է ռուս-ասիական բանկին՝ խընդրելով տալ 3 միլիոնի փոխառութիւն, բայց մերժում է ստացել։ Այժմ նահանգապետը բանակցում է եաքօնական «Իօկօհամա-սպէցիէ» բանկի հետ։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետ. Հեռագ. Գործ.)

6 սեպտեմբերի

Թեհրան.—Էնզելի հասած խնամակալը այստեղ սպասվում է երեք օր յետոյ։ Գալու ճիշդ ժամանակը գաղտնի է պահվում։

Համադան մեկնեց անգլիական կապիտան Վիլսօնը, որ պէտք է անգլիացի ինժեներների հետ մեկնէ Խօրամաբադ-Մօհամմէդ երկաթուղագիծը հետազօտելու համար։ Երկիւղ են կրում, որ ճանապարհորդութիւնը աջողութեամբ չի պսակվի Լուրիստանում տիրող անիշխանութեան և թափառական ցեղերի մշտական աւազակութիւնների պատճառով։

Ժանդարմների յարաբերութիւնները բախտիարների հետ վերստին սուր կերպարանք ստացան։

—

Թաւրիզ.— Ամբոխը, դէմ լինելով մէջլիսի ընտրութիւններին, պոկեց կառավարութեան կպցրած յայտարարութիւնը։ Կէսօրին դժգոհ մասսաները ժողովվեցին նահանգապետի տան առաջ, պահանջելով թոյլ չը տալ ապագայում տարածելու ընտրութիւնների յայտարարութիւնները։ Ամբոխին ցրեց ոստիկանութիւնը։

—

Լոնդօն.—Ռէյտէրը պաշտօնական աղբիւրից տեղեկացնում է, որ ինժեներների խումբը, որ առաքվելու է շուտով, պաշտօն ունի շատ կարճ ժամանակում աւարտել Մօհամէդ-Խօրամաբադ երկաթուղագծի նախնական հետազօտութիւնները։

ԲԱԼԿԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

6 սեպտեմբերի

Վիէննա.—Գերմանական միութեան օրգան «Օստերրէյխիշէ-Ֆոլկս-Ցայտունգը» տպել է ազգային-գերմանական պատգամաւորների և համախոհ գերմանական քաղաքական գործիչների բանակցութեան հետևանքը Բալկաններում վարվող աւստրիական քաղաքականութեան վերաբերութեամբ։ Բալկանեան դաշնակցութիւնը, որ պաշտպանում են Ռուսաստանը և Ֆրան-[illegible] է սլաւօնօֆիլ ծրագիրների համար. բալկանեան պետութիւնները Մակեդոնիայի պատճառով դատապարտված են անհաշտութեան տասնեակ տարով։ Այդ հետևանքները այն աստիճան նպաստաւոր են Աւստրօ-Ունգարիային, որ ծածկում են նրա կրած զոհերը և անաջողութիւնները, ի թիւս որոց յարաբերութիւնների վատթարանալը Ռումինիայի հետ և աներկբայ սառնութիւնը Աւստրիայի և Գերմանիայի միջև։ Մինչդեռ այդ երկու պետութիւնները հարկադրված են յենվել միմեանց վրա, որովհետև մի կողմից Ռուսաստանի հետ մերձեցում կապելը Աւստրօ-Ունգարիայի համար դժուարացել է այն բնական ձգտման պատճառով, որով Ռուսաստանը հետամուտ է նորից ամրապնդել իր ազդեցութիւնը Բալկաններում, միւս կողմից բարի յարաբերութիւնների յետագայ բարելաւումը Ռուսաստանի և Գերմանիայի միջև անհնարին է ներկայումս Ֆրանսիայի պատճառով։ Գերմանական ազգասէրները պնդելու են պատգամաւորութիւնների մէջ պահպանելու եռապետեան դաշնակցութիւնը, հաւատացած լինելով, որ Գերմանիան կը պաշտպանէ Աւստրօ-Ունգարիային, երբ գործը վերաբերի կարևոր հարցի, երբ կիմանայ, որ Աւստրիան պատրաստ է հանդէս գալ զինված ուժով, որ ներկայ դէպքում տեղի չունեցաւ, որովհետև Աւստրօ-Ունգարիան սկզբից վճռած ունէր սոսկ ծայրայեղ դէպքում դիմել ռազմ գործողութիւնների։

«Նէյէ-Ֆրեյէ Պրեսսէին» հեռագրում են Մարիէնբադից, որ Պաշիչը մեկնեց Փարիզ, ուր կը մնայ մի քանի օր, յետոյ կը մեկնէ Բիարից։

—

Կ. Պօլիս.—Թիւրք և բօլգար պատգամաւորները արձանագրութիւն ստորագրեցին սահմանների վերջնական ուղղման մասին։ Հաստատվեց ենթամասնաժողով երկրորդական հարցերի քննութեան համար։

Քննվեց նաև վակուֆների և ազգութիւնների հարցը։

Բօլգարները համաձայնեցին ինքնավարութիւն շնորհել Գիւմիւլջինի ազգաբնակութեանը։

—

Սօֆիա.—Եկան Մակեդօնիայից արտաքսված բօլգար ուսուցիչները և վարժուհիները։

Սարաէվօ.— Պատերազմական ձեռնարկութիւնների մասին տեղեկութիւններ հրապարակելու արգելքը վերակվեց։

—

Վիէննա.—Իզմայիլ-Քէմալը հաղորդեց «Կոր. Բիւրօյի» ներկայացուցչին Էսադ-փաշայի անջատողական գործողութիւնների մասին, որպիսի երևոյթը ցաւալի է, քանի որ նա ժամ. կառավարութեան անդամ է համարվում։

—

Բուխարեստ.— Մամուլի կենտրոնական բիւրօն հաղորդում է, որ կիրակի օրը տեղի կունենայ առևտրական պալատի նիստը Բուխարեստում բալկանեան բանկ հիմնելու հարցի առիթով։ Բանկը ճիւղեր է ունենալու Մակեդօնիայում։

—

Բէլգրադ. — Ալբանիայի սահմաններում տեղի են ունենում արիւնահեղ ընդհարումներ սերբ - չերնօգօրական զօրքերի և զինված ալբանների միջև։ Բերել են 40 վիրաւորի։ Կառավարական օրգանը նորից դիմեց մեծ պետութիւններին, խնդրելով օր առաջ հանդստութիւն մտցնել սահմաններում, այլապէս Սերբիան հարկադրված կը լինի միջոցներ ձեռք առնել սեփական հայեցողութեամբ։

—

Պետերբուրգ.—Հարց է յարուցված հիմնելու Ալբանիայում ռուսաց գեներալ-հիւպատոսարան։

ՄԵՐՁԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԴԷՊՔԵՐԸ

(ԼՐԱԲԵՐԻ ՄԸ ՑՈՒՑԱԿՏԵՐԸ)

—օ—

Կ. Պօլիս, 24 օգոստոս

Եւրոպա վերջապէս լքանեց Բուլղարիա։

Այլ ևս ա՛յն տարակոյս փարատեցաւ և Եւրոպայի ձեռնպահութիւնը ապահովուեցաւ ի նպաստ Թիւրքիոյ, որուն յանդգնութիւնը պիտի վարձատրուի, շնորհիւ Եւրոպայի, զոր արհամարհել լաւ գիտէր Համիդ և հիմա երիտասարդ-Թիւրքերն ալ սորվեցան։

Սօֆիայի մէջ իրաց կացութեան առած այս նոր ընթացքին առջև խոհեմութիւն համարեցին՝ բանակցիլ ուղղակի Թիւրքիոյ հետ և զօրավար Սավօվի գլխաւորութեամբ պատուիրակներ արդէն Կ. Պօլիս եկած են, վերջնական հաշտութեան համար։ Զօրավար Սավօվի անուանումը իբր պատուիրակ շատ հաճոյքով չդիմաւորուեցաւ Թիւրքերու կողմէ։ «Թանին», որ, ինչպէս յայտնի է, կօմիտէէն ներշնչուած օրգան մըն է և այսօր թարգմանը կրնայ համարուիլ Թիւրքիոյ վարիչ շրջանակներու մէջ տիրող մտայնութեան, նոյն իսկ զօրավարին Կ. Պօլիս ժամանած օրը (21 օգոստոս) հետևեալ շատ նշանակելի տողերը գրեց.

«Օսմ. կառավարութեան հետ համաձայ-[illegible] կելէն աւելի յոռի ընտրութիւն մը կարելի չէ երևակայել։ Օսմանցիներուն մտքէն ելած չէ այն կոշտ յայտարարութիւնը, զոր անիկա առաջին զինադադարէն եաք տեղի ունեցած պատերազմին առեն իր զինուորներուն ուղղեց։ Օսմ. բանակին համար «ոչխարի հօտ» և ուրիշ բացատրութիւններ գործածող, 24 ժամուան մէջ մեզ Ասիա վտարելու սպառնացող այս զօրավարին խօսքերը կարմրցած երկաթի պէս մեր սրտին մէջ մխուած են։ Արդեօք հիմա հաշտութիւն խնդրելու համար այս անձին Կ. Պօլիս ղրկուիլը քիթը գետինը քսելու և աստուածային արդարութիւնը ցոյց տալու համար է։ Մեր համոզումով, հաշտութիւնը չի կրնար դիւրաւ ձեռք բերուիլ զօր. Սավօվի պէս կեղեքիչի մը հետ։ Բուլղարիա իր յոռի դիտում ունենալն և գործը ձգձգել ուզելն ապացուցանելու համար, ասկէ աւելի լաւ ընթացք մը չէր կրնար ունենալ։ Ամէն պարագայի մէջ այս անուանումն աղէկ սկզբնաւորութիւն մը չէ»։

Սակայն երկու կողմէն ալ տրամադրութիւնները հիմա շատ փոխուած են և պատուիրակներուն ու թիւրք կառավարական մարդոց յայտարարութիւններու վրայ հիմնուած՝ կարելի է յուսալ, թէ վերջնական հաշտութիւն մը պիտի գոյանայ։

Բուլգար պատուիրակներուն ժամանումէն ի վեր խալամներու բայրամ ըլլալով, դեռ կարելի չեղաւ գործի սկսիլ։

Առաջին նիստը պիտի գումարուի օգոստոս 26 երկուշաբթի օրը, և անկէ յետոյ կրնայ պարզուիլ, թէ ի՛նչ կը պահանջեն երկուստեք։ Թիւրքերը հիմակուընէ արդէն չափազանց ամբարտաւանացած են և խստապահանջութիւն ցոյց կուտան։ Նաչէվին՝ բուլգար Թիւրքասէրը, որ Կ. Պօլիս կը մնար շատոնց ի վեր և պիտի մասնակցի բանակցութեանց, լրագրաց մէջ կ'ընէ զանազան յայտարարութիւններ։

Եթէ այդ յայտարարութիւնները կեղծ ու շինծու չեն, Բուլղարիա կ'երևայ թէ դեռ պատերազմելէ չէ յագուրդ գտած և Թիւրքիոյ հետ իր հաշիւը կարգադրելէ յետոյ՝ Մօնաստիրի և Կավալայի խնդիր պիտի յարուցանէ։

Եթէ ճիշդ է Բուլղարիոյ այս մտադրութիւնը, սոսկալի բան է, մանաւանդ որ ըմբռնուեցաւ, թէ Եւրոպա բացարձակապէս անկարող է իր հեղինակութիւնը յարգել տալու և բալկանեան պետութիւններն իսկ արգիլելու իրենց մտադրութիւնը գործադրել։

Հետևաբար Արևելքի մէջ տարիէ մը ի վեր տիրող սոսկալի վիճակը դեռ կը սպառնայ շարունակուիլ և գոյութիւն չունի ոյժ մը, որ կարենայ արգելք ըլլալ պզտիկներու չարաճճիութեանց։

Եւրոպայի բարոյական սնանկութիւնը Թիւրքիոյ յոխորտութիւնը քաջալերած ըլլալով, Արևելքի խնդիրը ծանրացած կրնայ համարուիլ և լուծումը աւելի դժուարացած։

Այլ ևս շատ դժուար է, որ Թիւրքիա ուէէ առաջարկի առջև համակերպութիւն ցոյց տայ։

Հայորդի

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՐՈՆ ԳՐԻԳՈՐԸ

—

Մեռաւ...

Նա, որ սոսկ յիշեալ երկու բառով յայտնի էր ամենքին, սիրելի ու յարգելի, մանաւանդ Ներսիսեան դպրոցից կեանք մտած հազարաւոր հայ երիտասարդների համար, այնպիսի նուիրական անձն, ինչպէս հէնց ինքը այդ սրբազան կրթական հաստատութիւնը...

Գերեզման իջաւ ալեզարդ գլխով այն համակրելի ծերունին, որ աւելի քան կէս դար կենդանի վկայ էր Ներսիսեան դպրոցի անցուդարձին, որ իր հայրական խնամքն ու անուշ, զուգուրացող, սփոփիչ ու յուսատու խօսքերը անպակաս է արել իր տասնեակ հազարաւոր սաներին, ներշնչելով ամենքի մէջ անխտիր մի ջերմ ու անկեղծ սէր դէպի իրանց բարեգութ հայրը...

Կարելի՞ էր, արդեօք, երևակայել Ներսիսեան դպրոցը առանց Պարոն Գրիգորի, առանց ամէն օր, շարունակ, վաղ առաւօտից մինչև կէսօր իր մօնօտօն քայլուածքով դպրոցի բակը չափող Պարոն Գրիգորի...

Մօտ 55 տարի հանգուցեալը, իր երիտասարդական հասակից մինչև խորին ծերութիւն, մինչև 82 տարեկան հասակը, նուիրեց իրան՝ իր յանաահման սիրով դպրոցական վսեմ գործին, հայ մատաղ սերնդի դաստիարակութեան հոյակապ պարտականութեան։ Սկզբում դասատու հայերէնի, հանգուցեալը Ներսիսեան դպրոցում վարեց վերակացուի, սակայն իրօք հայր-դաստիարակողի վեհ պաշտօնը։

Նա յանձին Ներսիսեան դպրոցի ճանաչեց իր ընտանիքը, իսկ յանձին ուսանող սերնդի՝ իր զաւակներին։

Ու այսօր որբացած Ներսիսեան դպրոցը իր լալագին ողբն է երգում սիրելի պապիկի Թարիմ աճիւնի առաջ, իր սրտանց վիշտն է ձայնում անփոխարինելի կորստի հանդէպ...

Հանգստացի՛ր, Պարոն Գրիգոր, սառը գերեզմանում։ Մահկանացուներին այդ է վիճակված։ Բայց ինչ-որ հազուագիւտ է ու խնկելի, դա այն պայծառ անունն է, այն անմոռաց յիշատակը, որ մեծ սրտով մարդիկ թողնում են իրանց յետնորդներին։

Այ-օր [illegible] տասնեակ հազար ու աւ-պագայում էլ — քանի կանգուն կը մնայ Ներսիսեան դպրոցը—քո սանիկները, որոնցից շատերը քեզ սպասում են երկնքում, իսկ շատերը գործում են կեանքում, իրանց սրտի գեղուն լարերով միշտ կը յիշեն քեզ, քո էլ աւելի սիրելի անունը՝

— Պարոն Գրիգորին...

Ե.

ԴԻՄԻՏՐԻ ՊԱԳԻՐԵՎ

—

Սեպտեմբերի 7-ին, առաւօտեան ժամը $6^{1}/_{2}$-ին, Թիֆլիսում վախճանվեց Ռուսաց Կայսերական Աշխարհագրական Ընկերութեան Կովկասի ճիւղի քարտուղար և վիճակագրական բաժանմունքի աւագ խմբագիր Դիմիտրի Դիմիտրիևիչ Պագիրեվը։

Հանգուցեալը մեր երկրի գրական և գիտական համեստ աշխատողներից մէկն էր. սկզբում նա ուսուցիչ էր Երևանում, ուր սովորել է և հայոց լեզուն։ Նա այնքան լաւ ուսումնասիրել էր հայոց լեզուն, որ կատարել է մի քանի թարգմանութիւններ—Ռ. Պատկանեանի ոտանաւորներից շատերը, Շահրիարի «Ջհուդ-Բուշան» վէպը և այլն։ Ունի և շատ ուսումնասիրութիւններ ու յօդուածներ տպված Աշխարհագրական Ընկերութեան տեղեկագրերի մէջ։

Հանգուցեալը համեմատաբար դեռ երիտասարդ էր, համեստ և աշխատասէր ու գործունեայ մի ոյժ էր. Նրա մահով Աշխ. Ընկ. կովկասեան ճիւղը զգալի կորուստ է կրում։

ՄԵՆՇԻԿՕՎԻ ՑՕԴՈՒԱԾԸ

—

«Новое Время» լրագրի նշանաւոր աշխատակիցը, ռուսական շօվինիզմի և նացիօնալիզմի գլխաւոր ախոյեաններից մէկը, սկսել է տպել այդ թերթում «Կովկասեան Իդիլլիա» (Кавказская Идиллія) վերնագրով իր յարձակումները Կովկասի փոխարքայ կոմս Վօրոնցով-Դաշկովի վերջին ամենահպատակօրէն զեկուցագրի դէմ։ Այդ յօդուածի մէջ, որի դեռ առաջին մասն է տպված, ռուս հրապարակախօսը ջանում է ապացուցանելու, որ փոխարքայի կարծիքները հայերի, վրացիների և Թուրքերի մասին—թէ նրանց մէջ չը կան անջատողական ձգտումներ, թէ նրանք անձնուէր են Ռուսաստանին—սխալ են և արդիւնք կոմսի լաւատեսութեան։ Մէնշիկօվը գտնում է, որ կոմսը իր ասածները ապացուցանելու համար փաստեր չէ բերում, որ կովկասեան ազգութիւնները—հայերը և վրացիները և մանաւանդ մահմեդականները—ոչ մի պատճառ չունենն սիրելու Ռուսաստանը և նրան անձնուէր լինելու, որ նրանք չեն կարող այնպէս հաւատարիմ հպատակներ լինել,

ինչպէս բուն և ուղղափառ ռուսները։ Ամենից շատ Մէնշիկովի դատողութիւնները ուղղված են մահմեդական ազգութիւնների դէմ, որոնք, ըստ նրա կարծիքի, պատմականօրէն և կրօնապէս պէտք է ատեն Ռուսաստանը, այլ ոչ սիրեն։

Ի նկատի ունենալով որ Մէնշիկով և «Новое Время» թերթը ներկայացնում են ռուսական հասարակութեան մի ստուար մասի կարծիքը, ծանօթանալ այդ կարծիքի հետ մեզ հայերիս աւելորդ չենք նկատում. այդ պատճառով յաջորդ անգամ մենք կը տանք նրա թարգմանութիւնը։

ԹԻՖԼԻՍԻ ԷԼԵՔՏՐԱՔԱՐՇԻ ԾԱՌԱՅՈՂՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

—

Թիֆլիսի նահանգապետն առաջարկեց էլեքտրաքարշի վերատեսչին՝ ճշգութեամբ կատարել այն յայտարարութիւնը, որ վերաբերում է էլեքտրաքարշի ծառայողներին պաշտօնից արձակելու կարգադրութեանը, եթէ վերջինները աշխատանքները չը վերսկսեն։

Բացի դրանից նահանգապետը առաջարկեց ձեռնարկել նոր ծառայողների ընդունելութեան, ըստ որում մատնանշեց, թէ էլեքտրաքարշի վարչութիւնը կարող է օգտվել այդ գործում Պետերբուրգի կոմիսիօներական բորսային արտէլի առաջարկած ծառայութիւններից, նկատի ունենալով, որ յիշեալ արտէլը իր պայմաններն է առաջադրել քաղ. ինքնավարութեան այն դէպքում, եթէ էլեքտրաքարշը անցնէ Թիֆլիս քաղաքին։

Էլեքտրաքարշի վերատեսուչ Թահթաճեան սեպտ. 6-ի երեկոյեան ներկայացաւ նահանգապետին և ցոյց տուեց անօրէն ընկերութեան այն հեռագիրը, որով ընկերութիւնը պնդելով իր նախկին վճիռը և մերժումը՝ վճարելու գործադուլային օրերի համար, աշխատանքների վերսկսման ժամանակը նշանակում է երկուշաբթի՝ սեպտ. 9-ը։ Համաձայն վարչութեան այդ կարգադրութեան, էլեքտրաքարշի վերատեսուչը համապատասխան յայտարարութիւն է կախել ի գիտութիւն գործադուլ ծառայողների։

—

Բրիւսէլից յանուն քաղաքագլխի ստացված է այսպիսի հեռագիր. «Ձերդ գերազանցութիւն, մեր վարչութիւնը կը հաղորդէ ձերդ գերազանցութեանը այն չափազանց կարևոր զիջումների գումարը, որ անում ենք մենք մեր ծառայողներին։ Ցաւում ենք, որ անհնարին է բաւարարել լիովին բոլոր պահանջները, որ ուղղակի քայքայիչ են ընկերութեան համար»։

—

«Т. Л.»-ի երէկվայ համարում տպված է մի յօդուած «Անկողմնապահ» ստորագրութեամբ, որի մէջ անյայտ յօդուածագիրը յորդորում է էլեքտրաքարշի գործադուլ բանւորներին վերսկսել աշխատանքները ի շահ ազգաբնակութեան և ի տես ունենալով, որ հասարակական կարծիքը աստիճանաբար թեքվում է գործադուլներին հակառակ ուղղութեամբ։ Յօդուածագիրը նախազգուշացնում է գործադուլներին, որ «վատ հաշտութիւնը, յամենայն դէպս, աւելի լաւ է, քան բարի կռիւը»։ Որովհետև կարող է պատահել, որ նրանք ամբողջովին զրկվեն այն զիջումներից, որ համաձայնում է անել էլեքտրաքարշի վարչութիւնը ծառայողների մի շարք պահանջների դիմաց։

—

Գործադուլ ծառայողների կողմից իշխանութեան և էլեքտրաքարշի տեղիս վարչութեան հետ բանակցելու համար ընտրված են երեք ռուս ներկայացուցիչներ։ Ներկայումս գործադուլների մէջ տեղի է ունենում մտքերի փոխանակութիւն աշխատանքները վերսկսելու կամ չը վերսկսելու մասին։ Հաւանական է, որ գործադուլաւորները բաւականանան վարչութեան արած զիջումներով և աշխատանքները վերսկսեն։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Ն ր կ ն ա գ ա ր ո ւ ն

Շուշի, 4 սեպտեմբերի

Շուշին երկու գարուն ունի. մէկը սովորականն է, որի նմանը գուցէ կովկասեան լեռնաշղթաների լանջերում ու ստորոտներում գտնվող ոչ մի քաղաք չունի, իսկ միւսը սկսվում է օգոստոսի 25-ից։

Վերջին օրերս գարնանային անձրևներ են տեղում. երեկոյեան 1—2 ժամ անձրև, ամբողջ գիշերը փայլուն լուսին ու պայծառ աստղեր. առաւօտեան ամպ, ցերեկվայ ժամը 10-ին որոտ, կայծակ և ապա մէկ կամ կէս ժամ անձրև, ճաշին արեգակ, փայլուն ու կապոյտ երկինք։

Ահա այսպէս են վերջին տասն օրերը և, ինչպէս տեղացիք ասում են, այսպէս կը շարունակվի մինչև սեպտեմբերի վերջը։

Դաշտերը, այգիները և բնակարանների բակերը սկսել են նորից ծածկվել կանաչ թաւիշով, ծառերը փոխել են իրանց տերևների գոյնը, նորից գարուն են յիշեցնում։

Ամարանոցաւորները ցրվել են, շատ քչերն են մնացել, որոնք պատրաստվում են հեռանալ իրանց գեղեցիկ Շուշուց։

Ս. Գարագաշ

ՄԱՐԴԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ ԱՆԴՐԿԱՍՊԵԱՆ ԵՐԿՐՈՒՄ

—

Մերվ, 30 օգոստ.

Այսօր ցերեկով պառկել էի հանգստանալու կինս ներս մտաւ, յայտնելով թէ ինձ հարցնող կայ։ Հարցնողը մի հայ էր իր 50-ն անցրած և հետը 12—13 տարեկան մի պատանի, երկուսն էլ տեղական տարազով։ Պատանին մօտեցաւ, ձեռքս առաւ համբուրելու և միայն մօտներս կանգնած՝ մի ուսով պատին թիկնած։ Իսկոյն երևում էր, որ սա ուրիշ միջավայրի կրթութեան տէր է։

Իմ հարցին, թէ ինչ ծառայութիւն կարող եմ մատուցանել, նա պատասխանեց.

— Տէ՛ր-հայր, Խիվայից եմ գալիս. ճանապարհածախս հատաւ, մնացինք այստեղ այս իմ որդու հետ. մի օգնութիւն հասցրէք տուն դառնալու։

Նրա պատմութիւնից երևաց, որ պատանին դեռ 5 տարեկան հասակումն էին գողացել Գէօյ-Թափա կայարանից, ուր ապրում է նա դեռ ցայսօր։

Հօր անունն է Մովսէս Իվանեան Տէր-Պետրոսեան, Դերբենդ քաղաքացի. 10 տարուց ի վեր ծառայում է Գէօյ-Թափայում սահմանապահի պաշտօնով ռուսաց ծառայութեան մէջ։ Եօթ տարի սրանից առաջ անյայտացել էր փողոցից իր այս որդին, որին նորից գտնելու յոյսը վաղուց մեռել էր։

— Գէօյ-Թափայի ամբողջ հասարակութեան յայտնի էր ինձ հասած այս դժբաղդութիւնը,—պատմում էր Մովսէսը.—յայտնի էր նաև տեղացի թէքէ խօջա սէիդ Նազարին, որ Խիվայի հետ առևտրական յարաբերութեան մէջ է։ Սրան շատ էի խնդրել, որ Խիվա գնացած ժամանակ հետաքրքրվի, գուցէ որդուս հետքի վրա ընկնի։ Եւ ահա մի 3 ամիս առաջ սէիդ Նազարն իր մի քանի գիտողութիւններն է անում Խիվայի իոմուդներին վաճառված մի քանի անձանց մասին։ Նրա տուած մի պատանու նկարագրութիւնը հաւատի մի փոքր նշոյլ է զարթեցնում մէջս, թէ գուցէ նա հէնց իմ որդին լինի, և ես որոշում եմ վաճառքի համար որդուս հետքից գնալու։ Նախօրօք դիմում եմ երկրիս կառավարչապետին, նպաստակս յայտնում, նրանից պաշտօնական հրահանգութիւն ստանում յանուն Խիվայի խանի, Աստուծոյ անունը տալիս և Խիվա ճանապարհվում։ Սէիդ Նազարի հաղորդած տեղեկութեան համաձայն՝ ճանապարհս ուղղում եմ դէպի Խիվայի խանութեան Օրթաղույի կոչված աւազուտները, որի շրջանում իրանց բնակութիւնն են հաստատել վրանաբնակ իոմուդները, Խիվայի խանութեան այդ աւազակաբարոյ տարրը։ Արդէն մօտ էի այն գիւղին, ուր գտնվելիս պիտի լինէր սէյիդ Նազարի նկարագրած պատանին։ Գիւղի ճանապարհին մի քանի տաւարածներ պառկոտած էին իլղուններին*) թաւուտներում։ Ցանկարծ նրանցից մէկն՝ «աղա» բացագանչելով՝ դէպի ինձ դիմեց և ինձ փաթթվեց արտասուալից աչքերով։ Առաջին րոպէին չը հասկացայ շուրջս կատարվածը, այնքան անակնկալ էր դէպքը։ Երեխան ճանաչել էր ինձ, մինչդեռ, եթէ ինձ մնար, ես բոլորովին չէի ճանաչի նրան։ Ինքն իրան գիրկս նետող որդուս ճանաչեցի ձեռքի այն այրուածքից, որ նա ստացել էր դեռ փոքրիկ հասակում։ Դրանից յետոյ Խիվա քաղաքն եմ գնում, խանին դիմում ունեցածս թղթերով ու խնդիրս յայտնում։ Խանը երեխային բերել է տալիս, խօսեցնում։ Ստուգվում է իրողութիւնը, և ահա այսօր որդուս հետ այստեղ եմ՝ ձեր ներկայութեամբ կանգնած։

Սրանով վերջացրեց Մովսէսն իր սրտաշարժ պատմութիւնը։

Երեխայի անունը Լևոն է, սակայն իոմուդները նրան թլպատել են և անուանել Աննա-դուլի։

Նա պատմում էր, որ ինքը մենակ չէր։ Իոմուդների մէջ սովորութիւն կայ ծախու մարդ առնել և հէնց այս րոպէին իր նախկին բաղդին՝ անխտիր ամէն ազգից և սեռից՝ շատ կան այլ բաղդակիցներ։ Ի միջի այլոց այնտեղ մի ռուս տղայ էլ կայ, ասաց, որին առել է իրանց հարևան մի գիւղացի։ Նրանք երկու էին եղել. մէկը երկու անգամ փորձ էր արել փախչելու, բայց փախուստը նրան ոչ միայն չէ աջողվել, այլ նրան բռնել և չարաչար այրել են, իբր մի իբր։

Իմ հարցին, թէ ինչպէս էին պահում և խնամում նրան, պատասխանեց.

— Շատ վատ. ուղղակի տանջում էին։

Նրա խօսքն այս մասին ինձ յիշեցրեց ճորտական կեանքը։

Լևոնը իր մայրենի լեզուն միանգամայն մոռացել էր և խօսում էր սարթերէն։ Նրա հայկական տիպն էլ փոխվել էր միանգամայն, որ գլխաւորապէս արտայայտվում էր գլխի ձևով։ Գլուխը, կարծես, կաղապարի մէջ էր դրվել ու սրվել և, ինչպէս, այս երկրի բրդոտ խոր-խոր գլխարկները, կարծես, կաղապարներ լինեն, որոնց մէջ ամեն տեսակ գլուխ ժամանակի ընթացքում, ինչպէս որ, կը ձևափոխվի։

Լևոնի հօրն այժմ յայտնի է, որ իր որդուն գողացել-ծախել են ռուսահպատակ նովեցի Եանղուլին և ղըլըրվաթցի Վարդի Ղըլընջը, երկուսն էլ թէքէներ։ Առնողն էլ իոմուդ է Թանղըր անունով։ Սա հաշտութեան պայման է առաջարկել Մովսէսին, որ չէ ընդունել, բայց վերջինս մտադիր է դատի տալու թէ գող և թէ առնող վաճառականներին։

Շատ էի կարդացել լրագիրներում մարդավաճառութեան մասին, բայց մի տեսակ հաւատ չէի ընծայել. այժմ արդէն ինքս ականատես եղայ վաճառքից ազատվածին և անհրաժեշտ պահանջ զգացի տեսնելու մի օր վերջ դրված այս խայտառակ դրութեան, որ միանգամայն պատիւ չէ բերում արդի մարդկութեան, որ յաւակնութիւն ունի հպարտանալու, թէ ինքը քաղաքակրթված է, 20-րդ դարի զաւակ է։ Ակամայից ստիպված ես լինում գոռալու մարդկութեան երեսին, թէ պոռնիկ ես դու։

Արշակ ք. Տէր-Ոսկանեան

*) Իլղուն—տեղական թուփ, որ աճում է գլխաւորապէս գետեզրներին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

◆ Կովկասի փոխարքան իր ամենահպատակ զեկուցագրի մէջ երկար կանգ առնելով Կովկասում տիրող գիւղատնտեսական դրութեան վրա, հարկ անհրաժեշտ է գտնում ստեղծելու Կովկասում մի շարք գիւղատնտեսական մելիօրատիվ ձեռնարկութիւններ։

◆ Թիֆլիս վերադարձաւ Ա. Քալանթարը, որը գնացել էր Երևան կազմակերպելու տեղական արդիւնքները սառցագնացքի միջոցով դէպի մայրաքաղաքները արտահանելու նպատակով։ Ա. Քալանթար կազմել է այգետէրերից խորհրդակցութիւն, որը ծանօթանալով գործին՝ վերաբերվել է նրան մեծ համակրութեամբ և որոշել է ամեն միջոց գործ դնել նոր ձեռնարկութեան ներկայ նախնական փորձը աջողեցնելու։ Խորհրդակցութեան ժամանակ պարզվել է, որ Երևանի այգետէրերը կարող կը լինեն հայթայթել արդիւնքներ մի վագոնի համար հետևեալ ձևով. 200 պուդ խաղող, 200 պուդ սեխ, 100 պուդ դեղձ և մի քանի տասնեակ պուդ միւս մրգերից և արմտիքներից։ Վագոնը պէտք է ճանապարհվի Երևանից ամսի 12-ին։

◆ Երէկ, սեպտ. 7-ի առաւօտեան, հիւանդութիւնից յետոյ իր մահկանացուն կնքեց 82 տարեկան հասակում Գրիգոր Տէր-Ցարութիւնեանը՝ Ներսիսեան դպրոցի «Պարոն Գրիգորը»։ Հանգուցեալը թողել է կտակ, որի բովանդակութիւնը դեռ յայտնի չէ։ Հանգուցեալը վախճանվեց չամուսնացած։ Նրա մահը անշուշտ խոր վիշտ կը պատճառէ հայ հասարակութեանը։ Թէև սկզբունքներով պահպանողական էր, սակայն նա սիրելի էր բոլորին հաւասարապէս։ Մօտ 55 տարի պաշտօնավարելով Ներսիսեան դպրոցում, հանգուցեալը ձեռք էր բերել անկեղծ պատկառանք թէ հոգաբարձական և ուսուցչական կազմերի և թէ աշակերտութեան կողմից։ Մինչև վերջին տարին նա չէր հեռանում իր սիրած դպրոցից, միայն ծանր տկարութիւնը վերջերս նրան անկողին ձգեց։

◆ «Баку»-ն հաղորդում է, որ այս շաբաթ Բագու է գալու Պետական Դումայի անդամ Ա. Շինգարեվը, որ գրական-գեղարուեստական խմբակի հրաւէրով կարդալու է երկու հրապարակային դասախօսութիւն։

◆ Վերադարձան Երևանի նահանգից Կովկասի բժշկական մասի պետ Ֆէյնէրը և պրոֆ. Մարցինովսկին, որոնք Իգդիրում կարդացել են դասախօսութիւն դողերոց (մալարիա) հիւանդութեան մասին։ Դասախօսութեան ժամանակ ցոյց են տուել համապատասխան պատկերներ մոգական լապտերով։ Դասախօսութիւնը մեծ ուշադրութեամբ լսել են աւելի քան 400 հոգի՝ բացի տեղական ինտելիգենցիայից շատ տեղացի կալուածատէրեր և գիւղատնտեսութեան ներկայացուցիչներ։ Վերադարձին երկու մասնագէտները այցելել են Արղաջի գիւղը, որի ազգաբնակութիւնը գլխովին վարակված է դողերոցքով, ինչպէս և մի ուրիշ գիւղ, որից բնակիչները հեռացել են դողերոցի մահացութեան պատճառով։

◆ Այսօր Բաթումի գնացքով Սկրա կայարանին են մեկնում Կովկասի փոխարքայի օգնական սենատոր Վատացին և սրա կողմից հրաւիրված մի քանի հասարակական դիրք ունեցող անձեր՝ Աւսարգխեանների անկարգութեան մասին քննելու, արկղներում դարսելու, պիւրէ պատրաստելու և նման աշխատանքների ներկայ գտնվելու համար։

◆ 1913 թ. յունվարից մինչև սեպտեմբեր քաղաքային տնտեսական վերահսկիչները կազմել են ընդամենը 561 արձանագրութիւն սակագնով որոշված գներից աւելով հաց ու միս վաճառողների մասին։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը ներքին մինիստրութիւնից ստացել է հարկաւոր գումարը՝ հակաժանտախտային և հակախոլերային ձեռնարկութիւնների համար։ Ի նկատի ունենալով, որ Բաթումի և Քութայիսի նահանգները յայտարարվել են խոլերային վտանգաւոր, երկաթուղային վարչութեանը կից հաստատված հակախոլերային մասնաժողովը որոշել է գործի դիմել։ Յիշեալ մասնաժողովի առաջին նիստը նշանակված է վաղը։

◆ Ինչպէս հեռագրում են «З. Р.»-ին, Քիլիսելիում մեծ հրդեհ է։

◆ Այսօր, ցերեկ. ժ. 12-ին, Հասարակական ակումբի դահլիճում (Աբասաբադսկայա հրապ. 7) տեղի կունենայ դասախօսների ժողովը յիշեալ ակումբում դասախօսութիւններ կազմակերպելու ծրագիր մշակելու համար։ Ժողովին կարող են մասնակցել նաև կողմնակի անձինք։

◆ Այսօր Ժողովրդական Տանը ռուսական թատրոնական սեզոնի բացման առիթով կը ներկայացվի Օստրովսկու «Արդիւնաւոր պաշտօնը»։

◆ Ագրոնոմ Աւետիս Սահակեանը նշանակվել է երկրագործութեան դեպարտամենտի դաշտային գործի մասնագէտի պաշտօնում և ուղարկվել է իր պարտականութիւնները կատարելու համար Ղարաբաղի փորձադաշտը։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային երեխաների հիւանդանոցի և ծննդաբերական ապաստարանի շինութիւնները համարեա պատրաստ են։ Այժմ կատարվում են կահաւորման աշխատանքները։

◆ Այսօր, ցերեկ. ժ. 5-ին, Դիդուբէի աէրոդրոմում Քէբուրով իր գործիքով թռիչք է կատարելու։

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

◆ «Нов. Вр.»-ի Կ. Պոլսի թղթակիցը Թիւրքահայերի նորընտիր պատրիարք Զաւէն եպիսկոպոսին որակում է իբրև մեծ ժողովրդականութիւն վայելող, կրթված ազգային գործիչ և տոկուն ու եռանդուն հայրենասէր անձ։

◆ Պէկինի լրագիրները պահանջում են պատերազմ յայտարարել Եապօնիային, քանի նա դեռ չէ պատրաստվել։

◆ Հոկտեմբերեանների կուսակցութեան կենտրոնական կոմիտէտը վճռել է համագումար կայացնել, ուր որոշվելու է հոկտեմբերեանների տակտիկան Պետական Դումայի առաջիկայ նստաշրջանում։

◆ Րօտշիլդների տունը Բ. Դրանը առաջարկել է 20 միլիօն ֆունտի փոխատուութիւն, եթէ նրան մօնօպօլ իրաւունքներ տրվեն նաւթի և սպիրտի համար։ Այդ սպառնում է ռուսական սպիրտին։

◆ Ենայում սօցիալ-դեմօկրատական պարտէյտագը բացվեց սուգով Բէբէլի մահվան առիթով։ Ներկայ են 600 պատգամաւոր և բազմաթիւ ներկայացուցիչներ արտասահմանեան սօցիալիստական կուսակցութիւնների կողմից, որոնց թւում առաջին անգամ եկել է Պորտուգալիայի ներկայացուցիչը. կան և ռուս ներկայացուցիչներ։ Բէբէլի յիշատակին նուիրված համակրական ճառերից յետոյ, բէյխստագի նախկին փոխ-նախագահ Շէյդէմանը զեկուցում կարդաց կենտրոնական կոմիտէի կողմից։ Ուժեղ ճառով նա հերքեց այն կարծիքը, թէ կուսակցութեան գործունէութիւնը կանգ է առել. նա փաղաժամ համարեց մասսայական գործադուլը։

◆ Ուրմիայից հեռագրում են, որ Ջաֆէր-փաշան և Ատրպատականի զօրամասի պետը սեպտ. 1-ին տեսակցեցին սահմանային Հակկը գիւղում, ուր օգոստ. 22-ին տեղի ունեցաւ կռիւ։ Թիւրքաց զօրաբանակի հրամանատարը ընդունվեց ռուսաց պատուաւոր պահակախմբից, համբուրվեց գեներալ Վորոպանովի հետ և մեծ ցաւակցութիւն յայտնեց դէպքի առիթով։ Ջաֆէր-փաշային վերադարձվեցին փախուստի ժամանակ թիւրքերի ձգած հրացանները։ Դիտելով ընդհարման տեղը, Ջաֆէր-փաշան մեկնեց Թիւրքիա։

◆ Տիեզերական պատրիարքը և «Մ. ու Ա.» կոմիտէտը միասին մեծ պետութիւններից պահանջում են ինքնավարութիւն մտցնել Արևմտեան Թրակիայում։

◆ Աւստրօ-Ունգարիայից մեծ քանակութեամբ զէնք է փոխադրվում Սերբիայից նուաճված երկիրները։ Ալբանական շրջաններում տեսնվում են ապստամբութեան պատրաստութիւններ։

◆ Եապօնիան մեծ պետութիւնների աջակցութեամբ կարողացաւ ձեռք բերել Չինաստանից ազդեցութեան շրջան Հարաւային Մոնղոլիայում։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Հրատարակիչ՝ Ալ. ՔԱԼԱՆԹԱՐ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լոյս տեսան նոր տպագրութեամբ

ՅՈՎՀ. ԱՐԱԲԱՋԵԱՆԻ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ

Ա., Բ., Գ. և Դ. տարվայ դասագրքերը։

Հաւանութիւն գտած են Կովկասի ուսումն. շրջ. հոգաբարձ. խորհրդի կողմից և ընդունված բազմաթիւ դպրոցներում՝ իբրև օգտակար և հեշտ ուսանելի դասագիրք։

Գումարով գնողներին զեղչ։

Գլխաւոր պահեստը Թիֆլիսում «ԳՈՒՏԵՆԲԵՐԳ» գրավաճառանոցում։

Կազմողի հասցէն՝ Александрополь. Ов Ал. Арабаджіану.

(օ. մ.) 704. 10—5

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ԱՐՇԱԿ ՏԷՐ-ՅՈՎՍԷՓԵԱՆԻ

Եւրոպական ձայնագրութեամբ, ուսուցիչների և աշակերտների համար, գինը 25 կոպ., գումարով գնողներին զեղչ. դիմել Թիֆլիսի գրավաճառներին և հեղինակին՝ Эчміадзинъ, Духовная Академія. Преподавателю музыки и пѣнія Аршаку Манасовичу Теръ-Осепянцъ.

(չ. ու. կ.) 756. 4—1

ԱՌԵՒՏՐԻ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱԲ. ՄԻՆԻՍՏՐ. ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔՈՅ ԳՏՆՎՈՂ

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն

ՀԱՇՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ

Ն. Ռ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆԻ

(Գոյութիւն ունի 1895 թ.)

Հեղինակ առևտրական հաշւապահութեան ձեռնարկի հայոց և ռուսաց լեզուով և այլն. հարուստ հրատար.։

Տալիս է երկու սեռի անձանց մասնագիտական առևտրական գիտութիւն 4-ամսեայ դասընթացքում, ամենօրեայ պարապմունքներով։

Դասընթացքներում անցնում են.—Առևտրական և արդիւնաբերութեան զանազան ճիւղերի հաշւապահութիւն, նաւթարդիւնաբերութեան և նաւթագործութեան ճիւղի հետ միասին, զանազան մեթօդներով, կատարեալ իրացումն կրկնակի իտալական սիստեմով և առևտր. թւաբանութիւն, առևտր. նամակագրութիւն, մուրհակային և առևտրական իրաւունքներ, քաղաքատնտեսութիւն, վատ ձեռագրի ուղղումն։

Ոչ պարտադիր առարկաներն են՝ 1) Օտար լեզուներ, 2) Ստենօգրաֆիա (սղագրութիւն) և 3) Ռեմինգտոնի վրա գրել։

Ուսուցիչները բարձր կրթութիւն ստացած մասնագէտներ են, որոնք գործնականապէս և տեսականապէս պատրաստված են ամեն մի առարկայի համար առանձին։

Վկայագրերը տրվում են մինիստրութեան թոյլտւութեամբ։

Պարապմունքների սկիզբը սեպտեմբերի 15-ից 1913 թ.։ Խնդրագիրների ընդունելութիւնը ամեն օր, առաւօտեան ժամը 9—11-ը, երեկոյեան 5—7-ը։ Ծրագիրը և կանոնները տրվում և ուղարկվում են ձրիաբար։ Դասընթացքներին կից հաստատված են քիչ պատրաստված անձանց համար առանձին պատրաստողական և լրացուցիչ դասարաններ ռուսաց լեզուի և թւաբանութեան համար։

Կուրսերը առաջարկում են ցանկացողներին ունենալ իրանց առևտր. գործերի համար գործնակ. և տեսականապէս պատրաստված հաշւապահներ, օգնակ., կոնտր. և այլ առևտր. ծառայողներ դիմել կուրսերի հիմնադրին։

Կուրսերի ընթացաւարտների թիւը անցնում է 2000 հոգուց։

Անձամբ և նամակներով դիմել՝ Тифлисъ, Учредит. Бухг. Курсовъ Н. В. Абраамяну, Николаевская, 22, Телефонъ 7—44.

(կ. հ. և.) 576. 0—20

ВНИМАНІЮ ДАМЪ!!!

Мастерская дамскихъ нарядовъ **Юровскихъ** перешла на Барятинскую ул., № 6.

Принимаются всевозможные дамскіе наряды и спеціально мѣховыя вещи; полученъ новый товаръ для костюмовъ и манто; для служащихъ значительная уступка. Тамъ-же принимаются корсеты. Съ почтеніемъ Юровскіе.

(կ և.) 739. 3—2

Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ

Առևտրական Գիտութիւնների Կուրսերում

ՆՈՐ ՄԵԹՕԴՈՎ ՍՈՎՈՐԵՑՎՈՒՄ ԵՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ, ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ և ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ

ազատ կարդալ, գրել և խօսել կարճ ժամանակվայ ընթացքում տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով, հանրամատչելի վճարով։ Կազմակերպվում են հասակաւորներից երեկոյեան խմբեր։ Ճռապողական Դասընթացքներ արտասահման գնալ ցանկացողների համար։ Մանրամասն տեղեկութիւնները և ընդունելութիւնները կուրսերի գրասենեակում—ամեն օր ժամը 10—12-ը և 4—7-ը։ Միխայլօվսկի պր. № 24—4.

(օ.մ.) 743. 0—2

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

յայտարարում է ի գիտութիւն ճանապարհորդների և ապրանք ուղարկողների, որ Ընկերութեան շոգենաւ «ՄԷԴԻ» (նաւապետ Բուլլ) մեկնում է Բաթումից Մարսէյլ, հանդիպելով Տրապիզոն, Սամսոն և Կ. Պոլիս

Հինգշաբթի, սեպտեմբերի 12-ին (սեպտեմբերի 25-ին 1913 թ. ն. տ.)

Տեղեկութիւնների համար խնդրում են դիմել Ընկ. Թիֆլիսի գործակալ պ. Ս. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆԻՆ, իր գրասենեակում, որ գտնվում է Արմեանսկի բազարում՝ Գօստինի դվոր Մանթաշեանների։ Հեռախօս № 7—21.

759. 1—1

ԳՐԱՑՈՒՑԱԿ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1) Լ. Ուօլէս. «Բէն-Հուր», հ. I թարգմ. անգլ. Փ. Վարդանեանի — 75 կ.
2) Նոյն. հատոր II . . — 75 կ.
3) Շիրվանզադէ. «Արտիստը» — 25 կ.
4) Մուրացան. «Գէորգ Մարզպետունի», պատմական վէպ 1 ր. 20 կ.
5) Ժուկօվսկի. «Քնած արքայադուստրը», պատկեր. հեքիաթ, փոխ. Աթ. Խնկոյեանի . — 15 կ.
6) Ստ. Տէր-Աւետիքեան. «Պատմուածքներ» . . . — 50 կ.
7) Նար-Դոս. «Մահը», վէպ 1 ր. 20 կ.
8) Բուրակին. «Ստորերկրեայ կրակ», պատկ., թարգ. Մ. Պ. — 50 կ.
9) Չ. Դիկկէնս. «Դաւիթ Կոպպէրֆիլդ», պատկ. վէպ, թարգ. Փ. Վարդանեան, մասն առաջին — 75 կ.
10) Նոյն. Մասն երկրորդ . — 75 կ.
11) Նոյն. Մասն երրորդ . — 75 կ.
12) Շիրվանզադէ. «Ժողովածու երկերի», հատոր IV . 1 ր. 50 կ.
13) Դ. Դեմիրճեան. «Բանաստեղծութիւններ», հեղինակի պատկերով . . . — 50 կ.
14) «Ոսկէ աղջիկ» պատկերազարդ, ռուս. թարգմ. Լ. Մելիք-Ադամեան . . . — 07 կ.
15) Մ. Ի. Սիբիրեակի «Ակ-Բօզատ», պատկերազարդ, թարգ. Ս. Թորոսեան . . — 15 կ.

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ

№ 1. Գաբրիէլ դ'Անունցիօ. «Ջիօկօնդա», ողբ. 5 արար., ֆրանս. թարգ. Ս. Յակոբեան . — 15 կ
№ 2. Իլիա Ճավճավաձէ. «Մուրացկանի պատմածը», վրաց. թարգ. Տ. Փիրումեան . — 15 կ.
№ 3. Ա. Ահարոնեան. «Աստծու կրակը» . . . — 15 կ.
№ 4—5. Իւշկեվիչ. «Թագաւոր», ռուս. թարգ. Յ. Յովհաննիսեան — 30
№ 6. Ե. Մալխասեան. «Ցանցանքը» — 15
№ 7. Սէյրի. «Ծիլ ու ծաղիկ» — 15
№ 8—9. Ա. Տօլստոյ. «Իօանն Ահեղի մահը», թարգմ. Տիգրան Յովհաննիսեան . , — 30 կ.
№ 10. Ա. Չեխօվ. «Պատմուածքներ», թարգ. Ռ. Խան-Ազատ — 15 կ.
№ 11—12. Ա. Ս. Գրիբօեդօվ. «Խելքից պատուհաս», կոմ. 4 գործ., ոտանաւորով, թարգ. Լ.
№ Մանուէլեանի . . — 30 կ.
№ 13. Լորդ Բայրօն. «Մանֆրէդ», անգլիերէն բնագրից թարգմ. Տիրայր վարդ. . . — 15 կ.
№ 14. Գիւ-դը-Մօպասան. I «Ճարպագունդը», II «Զարդը», ֆրանս. թարգ. Ռ. Խան-Ազատ — 15 կ.
№ 15. Վ. Վալադեան, «Բժիշկը», դրամա 3 գործ. . . — 15 կ.
№ 16—17. Կնուտ Համսուն. «Պանը», վէպ. թարգմ. Աւ. Իսահակեան . . . — 30 կ.
№ 18. Մարգար. «Վէպիկներ» — 15 կ.

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

№ 1. Ստ. Տէր-Աւետիքեան. «Զարբաստիկ Թուղթը», . — 8 կ.
№ 2. Մովսէս Ղուկասեան. «Նահապետական տուն» . . — 5 կ.
№ 3. Ս. Մելիք-Շահնազարեանց. «Գործակատար Մարտիրոսը» . — 07 կ.

ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՐՔԵՐԸ

Շիրվանզադէ. «Ժողովածու երկերի», հատոր I . . 1 ր. 50 կ.
Նոյն. Հատոր II . . 1 ր. 50 կ.
Նոյն. Հատոր III . . 1 ր. 50 կ.
4 հատորի գինը միասին . 5 ր. —
Ղ. Աղայեան. «Հէքիաթներ» I — 15 կ.
» » II — 15 կ.
Յ. Թումանեան. «Սասունցի Դաւիթ» — 15 կ.
» » «Անուշ» . — 15 կ.
» » «Լեգենդաներ» — 15 կ.
Դ. Դեմիրճեան. «Ուխտաւորներ», «Աշուղի հէքիաթը» . . — 7 կ.
Ս. Շխեան. «Մի մահ», «Անառակը», «Պատմուածքներ» . — 7 կ.
Շանթ. «Երգեր» . . — 15 կ.
» «Լերան աղջիկը» . — 15 կ.
Շիրվանզադէ. «Պատւի համար», դրամա 4 արարուածով . — 60 կ.
Գ. Վանցեան. «Պատմական քերականութիւն արեւելահայ լեզուի» — 75 կ.
Բժ. Գ. Մաղաքեան. «Սնունդ և ստամոքսի հիւանդութիւն» — 15 կ.
Օր. Հ. Մելիք-Հայկազեան. «Մի պտոյտ Ճապօնիայում» . — 40 կ.
Վ. Վերեսաեվ. «Մի անմեղ մարդու սոսկալի մահը», թարգմ. Պ. Պռօշեանի . . . — 6 կ.
Լ. Վօյնիչ. «Բոռ», թարգ. Շանթի 1 ր. —
Ֆօն-Պոլէնց. «Գիւղացի Բիւտներ», թարգ. Ս. Թառայեանի 1 ր. 25 կ.
Էրկման-Շատրիան. «Մի գիւղացու պատմութիւնը», թարգմ. Վ. Փափազեանի . . 1 ր. 25 կ.
Ժամագործի յիշողութիւնները», թարգմ. Շ. Խաժակեանի — 8 կ.
Գաուլկէ. «Կապիտալ և կապիտալիզմ», թարգմ. Ս. Թառայեանի . . — 12 կ.
Պրոֆ. Վ. Զոմբարտ. «Ինչու այժմ ամեն մարդ հետաքրքրվում է քաղաքատնտեսական և ընկերվարական խնդիրներով», թարգ. Ս. Թառայեանի . . — 10 կ.
Պրոֆ. Թ. Արնէլդ. «Իրաւունքի ծագումն ու պատմութիւնը», թարգմ. Ս. Թառայեանի . — 10 կ.
Մարգար. «Գող» . — 20 կ.

Դիմել՝ Թիֆլիսի և գաւառական գրախանութներին, Ընկերութեան ճիւղերին, աշխատակից անդամներին, հայաբնակ վայրերի մանր վարկի ընկերութիւններին, գործակալներին: Պահեստը Ընկ. մօտ. Тифлисъ, Кавказское Армянское Издательское Общество, Бебутовская ул. № 25.

763. 0—1

(ա. 8)

ԳՐԻԳՈՐ ՎԱՆՑԵԱՆԻ

կազմած դասագրքերը

Հայ հեղինակներ. Ն. տպ. 1 ր.
Համառօտ հայոց պատմութիւն պատկերազարդ 50 կ.
Դիմել՝ Թիֆլիսի գրավաճառներին. պահեստը «Գիր» գրախանութում:

(հ.կ.) 701. 5—4

БОЛЬШОЙ СКЛАДЪ ЭЛЕКТРИЧЕСКИХЪ МАШИНЪ и принадлежностей всякаго рода у Русскаго Электрическаго О-ва

„ДИНАМО“

электро-машино-строительные заводы въ Москвѣ. (Бывшіе Русск. Элек. О-ва ВЕСТИНГАУЗЪ).

Отдѣлъ перепродажи: Москва, Мясницкая, 13.

Тел. Адресъ: «ОМАНИД».

Перепродавцамъ спеціальныя цѣны.

(П. 105883) 10—5

Ոսկէ մէդալ 1893 թ.

Զգուշացէք կեղծիքներից

ՊՐՈՎԻԶՈՐ

Г. Ф. Юргенсъ-ի

Բօրնօ-Տիմօլեան Սապօն

Քրտինքի, պզուկների, պէպէնների, ռեզիլների, պզուկների և գիղին խալերի դէմ:

ՏՈՒԱԼԷՏԱՅԻՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՍԱՊՕՆ ԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԻ:

Վաճառվում է ամենուրեք:

1 կտորը 50 կոպէկ, 1/2 կտորը 30 կոպէկ:

(կ.) (M. 50331) 24—15

Գլխաւոր պահեստը՝ Москва, Г. Ф. Юргенсъ.

Հայ ժողովրդական երգեր

Խմբագրեց ՌՈՄԱՆՈՍ ՄԵԼԻՔԵԱՆԻ

Առաջին սերիա — վեց երգ:
Իւրաքանչիւրը 10 կոպէկ:
Ծախվում է բոլոր հայ գրախանութներում: (կ.) 710. 5—2

ՆԵՐԿԱՐԱՆ ԽԱՉ. ԱՆՏՕՆԵԱՆԻ

(Պարսկաստանցի)

(Հավլաբար, Ավլաբրդովսկայա փ. № 11)

Ընդունվում են կտաւեղէն ներկելու համար. պատուէրներ ձեռնտու գներով.

Մի թօփ բէզը — 18 կ.
18 - 20 վերշ. մահուդվարեն — արշինը $2^1/_2$ կ.
15—16 վերշ. » — արշինը $1^1/_4$ կ.
Մի թօփ մաւի բէզը — 20 կ.

Պատուէրները կատարվում են ճշգրիտ և շուտափոյթ: Չը հաւանած դէպքում՝ փողը վերադարձնում ենք:

(հ.) 755. 2—1

ТРЕБУЙТЕ ВЕЗДѢ „ОДОБРИНЪ“

Только МИХАИЛА ЛЕБЕДЕВА

Съ надписью „Этикетъ утвержденъ правит.“.

Это средство уничтожаетъ совершенно въ нѣсколько

дней застарѣлыя мозоли и бородавки съ корнемъ.

Главный складъ: Кавказское Т-во Торговли Аптекар. Товарами—Тифлисъ, Баку, Батумъ

(կ.) 177. 0—25

НОВОЕ СРЕДСТВО ДЛЯ БѢЛИЗНЫ ЛИЦА и РУКЪ ПРОТИВЪ МОРЩИНЪ и ЗАГАРА КРЕМЪ ПРИНЦЕССЪ

Т-во С. И. ЧЕПЕЛЕВЕЦКІЙ съ С-ми Москва

(M. 311302) 2—2

ՄԵԾ ԷԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔ

Պ. Ս. ԴՕՐՕԺՆՕՎԻ

ԵԱՐՕՍԼԱՒԵԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

ՄԻԽԱՅԼԵԱՆ ՊՐՕՍՊԵԿՏ, ԳԵՐՄ. ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԿԻՑ, ՀԵՌ. № 838.

ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՎԻ ՎԵՑ ՕՐ

ԽՈՇՈՐ ԶԵՂՉ

Մետաքսեղէն և բրդեղէն ապրանքներ
Մահուդ, դրապ և տրիկօ
Բամբակեղէն և սեղան. սպիտակեղէն
Գունաւոր չթեղէն:

Տղամ. և կան. պատրաստի սպիտակեղ.
Գուլպաներ և կան. տրիկօտաժ գործ.
Կարասեղէնի ծածկոցներ և պլիւշ
Տիւլեղէն և վարագոյրներ:

Գորգեր, դօրօժկաներ, վերմակներ, աղլուխներ:

ԷԺԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻ ժամանակ խանութը բաց կը լինի առ. ժամը $8^1/_2$-ից մինչեւ ցերեկվայ ժամը $2^1/_2$-ը, ճաշից յետոյ 4^1-ից մինչեւ $6^1/_2$-ը երեկոյեան:

764. 1—1

ՔԱՄԱԼԵԱՆՑ Ս. դպրի

կազմած ԿՐՕՆԻ դասագրքերը Վեհափառ Հայրապետից Թոյլատրված

Ա. տարի Բարոյախօսական առակներ և պատմուածքներ Յիսուսի կեանքից . 15 կ.
Բ. Նախապետների կեանքը . . . 20 կ.
Գ. Մովսէսից մինչև Յերոբովամ . 35 կ.
Դ. Մարգարէներ. հրէից վիճակը մինչև Հերովդէս . . . . 40 կ.

Դիմել՝ Թիֆլիսի գրավաճառներին
Պատրաստ է տպագրութեան համար «Յիսուսի կեանքը», Ե. տարի:

(հ.կ.) 702. 5—4

Լոյս տեսաւ և վաճառվում է

Մ Ի Ս Է

Ո Վ Ս Ա Ն Ի Կ

Պատմական վէպ ժողովրդի ընթերցանութեան համար:

Գինը 70 կոպէկ:
Ծանապարհածախսով 85 կոպէկ:

Դիմել՝ Тифлисъ, типографія «Эсперанто», Айку Теръ-Аствацатрянцу.

(հ. կ.) 722. 3—3

ՀՐԱՒԷՐ

Քաղաքիս ս. Մինաս եկեղեցու բոլոր չափահաս ծխականները կիրակի, սեպտեմբերի 8-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին, ԵՐԿՐՈՐԴ և ՎԵՐՋԻՆ ԱՆԳԱՄ հրաւիրվում են ժողովի յիշեալ եկեղեցի:

Օրակարգի հարցերն են՝
1) Դպրոցի վերաբացման խնդիրը.
2) Երկրորդ քահանայ ունենալու խնդիր.
3) Ընթացիկ հարցեր:

Գործակալ Թիֆլիսի եկ. Բ. մասի՝
Ղևոնդ ք. Մամիկոնեան
747. 2—2

Գանձակի ԲԱՐՀԱՏ գիւղի եկեղեցական ծխական Ստեփանոսեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը ՀՐԱՒԻՐՈՒՄ է մի ձեռնհաս

ՈՒՍՈՒՑԻՉ

բոլոր առարկաների դասաւանդութեան համար: Տրվում է 500 ր. ռոճիկ, բնակարան, վառելիք, լուսաւորութիւն: Դիմել թեմական տեսչին՝ Թիֆլիս, Բէբուտօվսկայա, № 17.

(օ. մ.) 734. 3—3

ՄԻ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿ

„ՀԻՊՆՕՏԻԶՄ“ ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ԱՌԱՆՑ ՈՒՍՈՒՑՉԻ:

Լոյս տեսաւ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԷՔԷՐՃԵԱՆԻ

«ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄՏՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՄ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ» գիրքը:

Այս ձեռնարկով ամեն ոք կարող է սովորել հիպնօտիզմ, նրա պատմութիւնը և օրէնքը: Հիպնօտիզմի փորձառական շկօլաների թէօրիաները և գանազանութիւնները: Մարդկային մտքի երկսոյրեակ բնոյթը կամ գիտակցական և ենթագիտակցական մտքի ֆունկցիաները: Ներշնչման եւ ինքնաներշնչման օրէնքները: Իլլիւզիա կամ հալլիւսինացիա: Կատալեպսի: Յետ-հիպնօզական ներշնչումն: Հիպնօզական սէանսներ և ինչպէս տալ: Խորհրդի փոխանցումն կամ տելեպաթի: Մասսոր պայծառատեսութիւն՝ արթուն կամ քնած դրութեան մէջ: Ինչպէս կառավարել երեխաներին ներշնչումով:

ՄԵՐ ՄՏՔԻՑ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՆՐԱՆՑ ԳՈՐԾԱԾԵԼՈՒ ԿԵՐՊԵՐԸ.—«Եսիմ»-ը մարդու մէջ կառավարելու ոյժը: Անհատականութեան կարեւորութիւնը: Դրական մասսոր գործունէութիւն: Ինչպէս գործածել միտքը: Ենթագիտակցութիւն: Ցարատև փափաքի ոյժը: Կենտրօնացման ոյժը: Կամքի ոյժը: Ենթագիտակցական հնարաւորութիւնները: Ներշնչման ոյժը: Ինչպէս վարժեցնել ենթագիտակցութիւնը: Ինչպէս գործածել ամբողջ միտքը: Հաւատի ոյժը: Ինչպէս կառուցանել մի զօրաւոր կամք: Ինչպէս ձեռք բերել աջողութիւն կեանքում և այլն:

Գրքի արժէքի և ուրիշ բացատրութիւնների համար դիմել նամակով հետեւեալ հասցէով.—Ռուսաստանից. Арутюнъ Шекерджянъ, 22 Гановская, Тифлисъ. Արտասահմանից. Haroutun Shekergian, 22 Ganovskaya, Tiflis, Caucasus, Russia.

(կ.) 385. 25—15

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐՈՒՄ

ընդունվում են ՊԱՏՈՒԷՐՆԵՐ կանանց զգեստների, գլխարկների, գուլպաների, ժերսէների, տրիկօների և այլն.

Նոյն արհեստանոցներին կից բացվում են երեկոյեան կուրսեր ձեւագիտութեան եւ կարքակարի

Պայմանների մասին կարելի է տեղեկանալ Ընկ. գրասենեակում՝ Պասկեվիչյա փող. № 13.

(չ. կ.) 754. 3—1

ՀԱՇՈՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ

Գ. եւ Մ. ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆՆԵՐԻ

Նիկօլայեվսկայա, 36, Վօրոնցովի արձանի մօտ: Ընդունելութիւնը երեկոյեան ժամը 4—7-ը:

613. 50—23

ՇԱՐԺԻՉՆԵՐ ԻՍԿԱԿԱՆ „ԱՒԱՆՍ“

ՀՕՐԻԶՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ և ՆԱՒԱՅԻՆ

(Մեծական եւ ծովական)

1912 թիւ պատենտաւորին նոր մօդէլը մինչեւ 300 ուժ:

Ուժի մէկ միութեան համար մէկ ժամում ծախսվում է 5/8 ֆ. նաւթ:

Զրաղացների սարք ու կարգ:

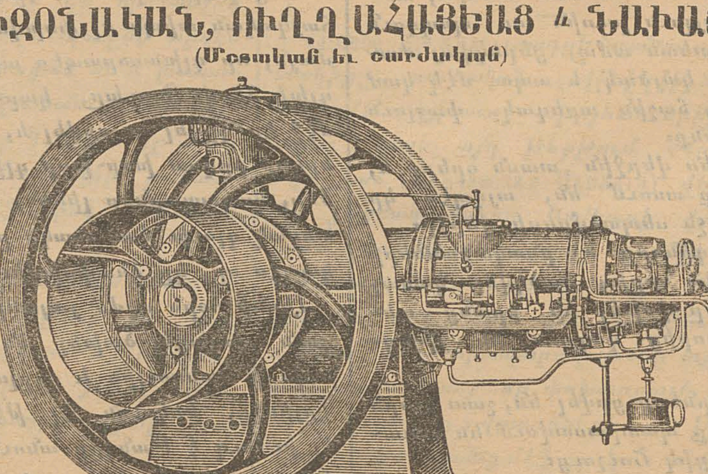

Արժանացել է 60 մեդալի եւ ամենաբարձր պարգեւների:

Ռուսիայում գործածութեան մէջ են 4200 «ԱՒԱՆՍ»:

Նաւամների և էլեկտրական կայարանների ՍԱՐՔ ու ԿԱՐԳ:

ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ ԿԵՂԾԻՔՆԵՐԻՑ.

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ Է. Ա. ԷԴԷՆԲԵՐԳԻ ԲԱԳՒՈՒՄ:

կ. 522. 0—12

ԲՈԼՈՐԻՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Գազի և էլեկտրականութեան փոխարէն ներքին և արտաքին լուսաւորութեան համար տալիս է «ԿՈՒՆԻՕՐ» լապտերը սկսած 750 մինչև 1200 մոմ: Շահագործելու տեսակէտից ամենաշահաւէտն է:

Բոլորին մատչելի է իր գնով:

Ր. ՐՕՄԷՐՕՎՍԿԻ, Վիլնա, Р. Ромеровскій, Вильна.

Ֆաբրիկան և գրասենեակը՝ Կիէվսկայա փող., սեփ. տ. № 40. Фабрика и контора Кіевская улица соб. домъ № 40.

Պահանջվում են ամենուրեք վստահելի գործակալներ:

(կ.) (B. 44565.) 3—5

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный